

Monumentnummer*: 516667

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 18 december 2001
Kadaster deel/nr 82707/46

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Etten-Leur Etten-Leur Noord-Brabant

Locatiennaam Locatieomschrijving
Etten-Leur

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Etten-Leur K 1534

*Omschrijving***

Inleiding.

WATERTOREN in Expressionistische stijl gebouwd in 1924 naar ontwerp van architect H. Sangster. De watertoren werd gebouwd in opdracht van de N.V. Waterleiding maatschappij Noord-West-Brabant (Oudenbosch). De maatschappij werd opgericht 21 juni 1916 tegelijk met de Spoorweg maatschappij Tholen en West-Brabant. De watertoren is als zodanig nog in gebruik. Het bijbehorende pompstation van dezelfde architect, dat niet tot de bescherming behoort, is in 1993-'94 sterk gerenoveerd en uitgebreid. Het ligt ten oosten van Noordhoek tussen Etten en Roosendaal pal ten noorden van de spoorlijn.

Sangster bouwde in het eerste kwart van de twintigste eeuw voor deze maatschappij dertien andere watertorens min of meer in dezelfde stijl te weten: Almkerk * Anna Jacobapolder * Dinteloord * Dongen (1923) inhoud waterreservoir 500 m3 Fijnaart * Gilze * Hoge en Lage Zwaluwe * Kaatsheuvel (1925) inhoud waterreservoir 250 m3 Raamsdonkveer (1925) " " 300 m3 Steenbergen * St. Philipsland (1925) inhoud waterreservoir 125 m3 Zevenbergen *

Achter de gemeentenamen met een * is de watertoren in W.O.II opgeblazen.

Omschrijving.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De watertoren, op vierkante plattegrond en bekroond door een achthoekige kop en tentdak met koperen bedekking, is opgetrokken uit een skelet van gewapend beton met een bekleding/vulling van baksteen voorzien van sierpleisterwerk. Oorspronkelijk was het skelet van beton met baksteen zichtbaar. De vierkante afgesloten opbouw van de toren heeft drie geledingen met erker-vormige uitkragingen in de hoogte en steunberen in de onderbouw. De hoogte van de toren is 48,70 m + maaiveld. Het betonnen skelet van de toren bestaat in hoofdzaak uit zestien kolommen, die naar boven toe verjongen en onderling verbonden zijn door balken met plaatvormige vloeren (werkvloeren) erop. De toren heeft in tegenstelling tot bovengenoemde torens, twee reservoirs.

In de architectuur van de toren is de ligging van beide reservoirs goed zichtbaar. De oorspronkelijke reservoirs bestonden uit open ringvormige betonnen bakken. Nu zijn ze voorzien van een betonnen deksel. Het hoogwaterreservoir heeft 400 m³ inhoud en een hoogwaterspiegel op 41,50 + m (47,80 m + NAP); Het laagwaterreservoir 300 m³ inhoud en een laagwaterspiegel op 28,50 + m (34,80 m + NAP). Naast kelder- en begane grondvloer, ligt er in de toren onder ieder reservoir een eigen werkvloer, daarnaast nog een op vijf meter hoogte. In de toren bevinden zich drie type trappen respectievelijk: in het onderste gedeelte, rechte steektrappen met bordessen; in het middelste gedeelte, door de kern van het onderste reservoir, een betonnen Engelse trap en aan de buitenkant van het bovenste reservoir een ijzeren staande ladder.

Waardering.

De toren is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als voorbeeld van de ontwikkeling van de watervoorziening in Noord-Brabant en als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de betonnen watertoren met dubbel reservoir. Het gebouw heeft architectuurhistorische waarde vanwege de plaats in het werk van de architect Sangster en vanwege het bijzondere materiaalgebruik. Het gebouw heeft ensemblewaarde vanwege de markante situering aan de rand van een open landbouwgebied en is als voorbeeld van het werk van Sangster zeldzaam. Tenslotte betreft het een van de weinige watertorens in Nederland uitgevoerd in Expressionistische trand.

Literatuur: Gedenkboek (25 jarig bestaan) van de N.V. Waterleiding-Maatschappij Noord West-Brabant, Oudenbosch, 22 december 1949.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument